

מעדני אשר

גיליון תכ"ז
(שנה ט')
פרשת שופטים תשע"ב

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 111-47

האם יש חיוב ומצוה לכבד מלך נכרי והאם מותר לעבור איסור דרבנן כדי לראותו? בפרשתו י"ז ט"ו שום תשים עליך מלך.

קימ"ל אורח חיים סימן רכ"ד סעיף ט' מצוה להשתדל לראות מלכים, אפילו מלכי אומות העולם.

יש לחקור האם מותר לעבור איסור דרבנן כדי לראות מלך נכרי או דילמא אסור לעבור איסור כדי לראות מלך נכרי.

הנה איתא בגמ' ברכות י"ט ע"מ ב' אמר רבי אלעזר בר צדוק מדלגין היינו אע"פ שהיה כהן על גבי ארונות של מתים לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אמרו אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם, ומסיק בגמ' דמירי בטומאה דרבנן כדבא, דאמר רבא דבר תורה, אהל, כל שיש בו חלל טפח חוצץ בפני הטומאה, ושאינו בו חלל טפח, אינו חוצץ בפני הטומאה, ורוב ארונות יש בהן חלל טפח, וגזרו על שיש בהן משום שאין בהן, ומשום כבוד מלכים לא גזרו בהו רבנן, משמע מדברי הגמ' דמותר לעבור איסור דרבנן כדי לראות מלך ולא רק מלכי ישראל אלא אפילו מלכי עכו"ם.

והנה במגן אברהם אור"ח סימן רכ"ד ס"ק ז' כתב דבגמ' משמע דמותר לעבור על מצות דרבנן לראות מלכים אפילו מלכי אומות העולם, ומ"מ מדסיים הגמ' משום כבוד מלכות לא גזרו רבנן, משמע דוקא במלכי ישראל אמרו, ומשום כבודן ולא במלכי עכו"ם.

וכן משמע: מדלא כתב המחבר בש"ע יור"ד סי' שע"ב דין זה משמע דוקא במלכי ישראל שרי, וזה אין לנו עכשיו בעו"ה.

ובמחצית השקל הסביר את דבריו: דהרי מן ביר"ד הביא דין היתר טומאת כהן לדבר מצוה ולא כתב דין זה דשרי לראות מלכים, אלא ודאי דלא הותר אלא למלכי ישראל וזה אין לנו, ולמלך אומות העולם לא הותר, ולכן לא כתב דין זה לדין.

ומקשה המגן אברהם: ומה שכתוב בגמרא ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אמרו אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם, דמשמע שמותר לאף למלכי עכו"ם.

מתוך המגן אברהם: היינו שמצוה לרוץ לקראת מלכי אומות העולם שאם יזכה לראות מלך המשיח שיבא במהרה יבחינו מה בין גדולתם לגדולתו וידע שכר עושי מצות, ומ"מ אסור לעבור אפילו מצוה דרבנן בשביל זה.

ומביא המגן אברהם: שברמב"ם ספ"ג דאבל כתב בהדיא שמותר לטמא בטומאות של דבריהם מפני כבוד מלכים אפילו למלכי אומות העולם.

ובחתם סופר בהגות על הש"ע העיר על המגן אברהם: וז"ל ולפי עניות דעתי נראה דבמלכי אומות העולם דשייך אם יזכה יבחינו, לא הוי צריך לשנויא מדוע מותר לעבור על איסור דרבנן, דפשיטא שדוחה מצות דרבנן דזה מקרי כבוד שמים, ומעיקרא לא הוי קשיא, אלא מלקראת מלכי ישראל שהוא רק כבוד הבריות, ומשני טומאה דרבנן התיירו, וזה נ"ל ברור בדעת הרמב"ם דלא ס"ל לחלק בין מלכי או"ה למלכי ישראל.

ובשו"ת שבט סופר אור"ח סימן י"ג תמה על דבריו: דאם כן דזה פשיטות יותר לקראת מלכי אומות העולם, א"כ מאי אפילו דקאמר רבי אלעזר בר צדוק, דהא כ"ש הוא ממלכי ישראל, ע"י"ש מה שתייר.

יש להקשות: מהא דכתוב שמות ו' י"ג "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" וכתב רש"י וז"ל ציום לחלוק לו כבוד בדבריהם, משמע דאף למלכי אומות העולם צריכים לחלוק כבוד, א"כ קשה על המגן אברהם שכתב שאין חיוב לכבד מלך נכרי, כן מקשה בחמד משה אור"ח סימן רכ"ד, וכן במחצית השקל אור"ח סימן רכ"ד, וכן בדעת תורה סימן רכ"ד.

יש שמתרץ: דבפני המלך צריך לחלוק לו כבוד אף למלך נכרי, ולכן ציוה הקב"ה שייכבדו למלך מצרים בפניו, אבל לרוץ כדי לראותו זה דוקא במלכי ישראל, אבל למלכי אומות העולם ליכא מצוה רק כשעומד בפניו שידבר עמו במענה חן בכבוד והוד, כן תירץ במחצית השקל אור"ח סימן רכ"ד, ועיין בשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ל"ז.

עשירי קודש לה'

קריאה נרגשת לרובבות הקוראים בכל קצוות תבל המתענגים על הגליון מידי שבוע בשבוע במשך תשע שנים רצופות

"שלום רב לאהבי תורתך"

א"י"ה בראש השנה הבא עלינו לטובה
נכנסים אנו לשנת העשירי של קיומו של הגליון
והנה עול הכספי של החוקת הגליון קשה מנשוא,
ומקשה על המשך קיומו של הגליון
ויש באמתחתנו שלש חלקים חדשים מספרי מעדני אשר
על התורה ומתעכב הדפסתם משום חסרון כסף
לכן אנו נשמח לקבל את החיזוק שלכם להמשך עבודת הקודש
כל המעוניין ליתול חלק בזכות הגדול
יתקשר לטל: 057-3166560
או לשלוח לכתובת משפחת שוורץ
רח' תכלת מרדכי 4 רמת בית שמש

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנגיד הנכבד הרב יהושע בלייער שליט"א לונדון

לרגל שמחת החלאקה

לנכדו כמר מרדכי דוד ני"ץ

בן לבנו הרה"ג רבי אברהם זאב שליט"א ירושלים

ר"מ בישיבת סטאלין קארלין

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

האם מותר לטלטל ספר תורה לקראת המלך בימות החול או בשבת במקום שאין עירוב?

הנה בפתחי תשובה יורה דעה סימן רפ"ב ס"ק א' כתב וז"ל ולענין מה שנוהגים בעת שנוסע המלך מטלטלים ספר תורה לכבודו, ראיתי בתשובה כ"י מש"ב הגאון מהר"ר שבתי כ"ץ ז"ל שכתב שאין למחות בזה, והביא ראיה ממה שכתב הרמב"ם הלכות אבל דמפני כבוד מלכים מותר לעבור איסורים דרבנן.

הנה בשו"ת בית לחם יהודה י"ד סי' רפ"ב ס"ק ו' הביא בשם רדב"ז דמקום שנהגו להוציא ס"ת לקראת ההגמון אם אפשר לדחות הדבר או לרצות במעות שלא להוציא בשבת או להוליכו פחות פחות מד"א או להוליכו אנשים הרבה זה נותנו לחבירו וחבירו לחבירו מוטב, ואם אי אפשר בכל אלה רואה אני להוליכו ע"י גוי ולא ע"י ישראל שאין כבודו של ס"ת שיחללו עליו השבת ע"ש.

אבל בשו"ת כתב סופר אורח"י סי' ל"ז פסק להתיר בזה"ז להוציא ס"ת לקראת המלך בשבת במקום שאין עירוב כיון שכבר נהגו בזה וע"י עכו"ם הוי זלזול לס"ת ואם אפשר ע"י קטן עדיף טפי ע"ש.

יש להקשות: מדוע מותר לטלטל ספר תורה לפני מלך אפילו בימות החול, כיון שכבוד ס"ת מדאורייתא הוי, כדאמרין קדושין ל"ג מפני לומדיה עומדים מפניה לא כל שכן, וכן כתב במכתב לחזקיהו בחדושים לסוכה ל' דפ"ט ע"ג ודלא כהרב שבת של מי דפשיטא דהוי מדרבנן, וא"כ היאך הותר לטלטל הס"ת משום כבוד מלכות, והא איתא בגמ' ברכות י"ט ע"ב אר"א בר' צדוק מדלגין היינו ע"ג ארונות של מתים לקראת מלכי ישראל, ואפי' לקראת מלכי עכו"ם, שאם יזכה יבחינו וכו', ואמאי נימא אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה', ומשני דרוב ארונות יש בהן חלל טפח, ורבנן הוא דגזור, ומשום כבוד מלכים לא גזרו רבנן, וא"כ היאך הותר לטלטל ס"ת שלא לצורך קריאה ובשלמא על מה דאיתא בירושלמי פ"ז דינא דשרי לטלטל ספר לכבוד אדם חשוב, אינו קשה, דשם עכ"פ מוציאים אותו לצורך קריאה משא"כ הכא, כך מקשה בשו"ת יביע אומר חלק ד' אורח חיים סימן ט"ו.

ומתרץ בכמה אופנים:

- א. יש לומר שמכיון שעושים זאת בכדי להתכבד בתורה, וכדכתיב בי מלכים ימלוכו וכו', אין כאן זלזול ח"ו שיאסר מדאורייתא.
- ב. התם בברכות אין בזה כבוד כ"כ למלך במה שיוציאים הכהנים הללו לקראתו, ורק שיש מצוה לראותו שאם יזכה יבחינו, ומש"ה לא שרינן איסור תורה, אבל לצאת בס"ת לכבוד המלכות שפיר דמי.

מדוע היה הו"א כשהשופט אומר

על ימין שהוא ימין צריך לשמוע בקולו?

בפרשתו י"ז י"א לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.

וברש"י בשם הספרי אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין, וכל שכן שאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל.

יש להקשות: מדוע צריך להשמעונו שכהשופט אומר על ימין ימין שצריך לשמוע בקולו.

נראה לתרץ בדרך צחות: ע"פ מה שכתב בערבי נחל פרשת ואתחנן דרוש ג' היום יש טעות אצל ההמונים, בראותם איש סכל אשר אין יודע לעשות רע וגם אינו יודע מעניני העולם מאומה ובשגועון ושטות ינהג, סוברים שהוא הקדוש, ובראותם איש חכם מתנהג בדרך התורה מבלי נטות ימין ושמאל, אשר כל דרכיה דרכי נועם, אינו חשוב בעיניהם כל כך, כי חושבים שהתורה צוותה ח"ו להיות שוטה שלא לידע מעניני העולם מאומה, לפי הנ"ל אפשר דזה הכוונה שכשאומר לך על ימין שימין ומדבר דברים ישרים גם צריך לשמוע בקולו, מעדני אשר.

מדוע נענשו בימי שמואל כשבקשו למנות מלך הרי זה מצוה מן התורה?

בפרשתו י"ז ס"ו שום תשים עליך מלך.

יש להקשות: כיון שיש חיוב מן התורה למנות מלך, א"כ מדוע מבואר בשמואל א פרק ח' פסוק ה' ו' שבימיו נענשו בגלל שבקשו למנות מלך הרי זה חיוב.

והנה איתא בתוספתא פ"ד דסנהדרין ה"ז ר' יהודה אומר ג' מצות נצטוו ישראל בביאתן לארץ למנות עליהן מלך ולבנות בית הבחירה ולהכרית זרע עמלק, אם כן למה נענשו בימי שמואל אלא לפי שהקדימו על ידן, וכן בספרי בפרשתו איתא ואמרת אשימה עלי מלך וגו' רבי נהוראי אומר הפסוק בגנאי ישראל הוא מדבר שנאמר כי לא אותך מאסו כי אותי מאסו ממלך עליהם, אמר ר' יהודה והלא מצוה היא מן התורה לשאול להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו, ולמה נענשו בימי שמואל מפני שהקדימו על ידם.

איכא כמה הסברים מה היה החטא שהקדימו:

- א. הכוונה מפני שהקדימו לשאול מעצמן והיה להם להמתין עד שיעמידנו שמואל, והוא לא מינה עד עתה לפי שאם היה ממנה היה צריך לעבור הוא מגדולתו כדי לקיים מלך שאין ע"ג אלא ה' וקמ"ל מעלין בקדש ולא מורדין, ובסוף ימיו היה כבר בדעתו למנות אלא שהקדימו הן ושאלו, והורו בזה שקצו בהנהגת נביא ולכן נענשו, כך כתב החסיד דוד על התוספתא.
 - ב. שצויו המלך הוא רק בעת שמתנהגים כפי דרך העולם והטבע שאז צריך שיהיה עליהם איש אחד שינהיגם בעניני הכלל, ללחום מלחמותיהם ולשפטם, אבל בימי שמואל שהיו מונהגים ע"י זכותו של שמואל בהנהגה נסיית אלהית וה' היה המלך היוצא לפנייהם ללחום מלחמותיהם ויתר עניניהם לא היה צורך להם למלך, וכמ"ש הלוא קציר חטים היום אקרא אל ה' ויתן קולות ומטר ודעו וראו כי רעתכם רבה אשר עשיתם וגו' לשאול לכם מלך ש"א י"ב ר"ל אחר שאתם רואים שבחיי אתם מונהגים ע"י ה' בהנהגה נסיית ע"י תפלתי לא היה לכם לשאול מלך בחיי, רק אחר מות שמואל שאז נפסק הענין הנסיי והיתה הנהגתם בדרך הטבע אז היו מצוים לשאול להם מלך, ועז"א חז"ל ששאלוהו שלא בעונתו ר"ל שבחיי שמואל לא היה הזמן לזה, וז"ש ולמה נענשו בימי שמואל מפני שהקדימו על ידם, כך כתב במלבי"ם בפרשתו.
 - ג. לפי שהקדימו על ידן ובשבילן לשפטנו ככל הגוים ולא היה להם לבקש רק משום מצות הש"י עליהן בכניסתן לארץ וכדי להכרית אחר כך זרעו של עמלק ואחר כך לבנות להשם יתברך בית הבחירה, כך כתב מהרש"א חדושי אגדות סנהדרין כ' ע"מ ב'.
 - ד. נראה להגיה לפי שהקדימו על ידו ור"ל לפי שהקדימו לבקש הדבר על ידי שמואל שהיה שופט אותם וכאלו בו מאסו וכמ"ש וירע הדבר בעיני שמואל וגו' ויאמר ה' אל שמואל וגו' כי לא אותך מאסו כי אותי וגו', כך כתב מהרש"א חדושי אגדות סנהדרין כ' ע"מ ב'.
 - ה. ששאלוהו שלא בענותו, הוא משום כי המצוה הוא לאחר מחית עמלק, כך כתב במלבי"ם שמואל, ועיין בראש דוד להחיד"א בפרשתו מה שתיירץ עוד מדוע נענשו.
- ובשו"ת ציץ אליעזר תמה עליו: הרי בגמ' סנהדרין כ"א ובפירש"י וברמב"ם מלכים פ"א ה"ב מבואר בהדיא שמינוי מלך קודם למחית עמלק, ואף שבמדרש רבה פרשת שופטים מונה תחילה מצות מחית עמלק, ואח"כ מצות מינוי מלך, ויש מקום לדייק שמחית עמלק היא הקודמת, אבל בגמ' מבואר בהדיא שמינוי מלך הוא הקודם.

האם יש חיוב להקדים שלום לנכרי בשוק?

בפרשתו כ"י כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום.

וכתב בדעת זקנים לבעלי התוספת: גדול השלום דאיתא במשנה גיטין ס"א דמן הדין היה אסור ליתן שלום לגוי, מפני שהשלום שמו של הקב"ה ולא יטיל שם שמים על הגוי, אבל אמרו חז"ל מותר לשאול בשלומן מפני דרכי שלום, וגם המקדים שלום לחבירו צריך חבירו לכפול לו שלום, ולכך אמר רבי יוחנן בן זכאי ברכות י"ז ע"א מימי לא הקדמני אדם לשלום, ואפילו עכו"ם שבשוק, שאין דרך למהר כל כך ולקדם לו שלום, הקדמתי לו שלום, לפי שאם יקדים לי היתר צריך לכפול לו שלום ואין כופלין שלום לעכו"ם.

יש להקשות: מה החידוש של רבי יוחנן שלא הקדים אותו אדם בשלום אפילו נכרי שבשוק, הרי מדינא צריך לעשות כן, כמו שנפסק להלכה יור"ד סימן קמ"ח ס"ק י', ומקורו בגמ' גיטין ס"ב אסור לכפול לו שלום לעובד כוכבים לעולם, לפיכך טוב להקדים לו שלום, כדי שלא יתחיל העובד כוכבים ויצטרך לכפול לו שלום, א"כ מה החידוש שרבי יוחנן עשה ע"פ הלכה, כך מקשה בט"ז יור"ד סימן קמ"ח, וכן במהר"ם שיף גיטין ס"ב, וכן בשו"ת באר שבע סימן נ"ט, וכן בבן יהוידע ברכות י"ז.

איכא כמה תרוצים:

- א. החידוש של רבי יוחנן דשם מיירי בעובד כוכבים שאינו מכירו מעולם כמו שמרמז על זה לשון בשוק ולא מסתבר שישאל בשלומו ויצטרך לכפול ואפילו הכא פתח הוא בשלומו שהיה מתיירא שמה יזדמן שיתן לו העובד כוכבים שלום תחלה, וכאן בש"ע מיירי במכירו ועל כן הוא מן הדין, כך תירץ בט"ז יור"ד סימן קמ"ח ס"ק ו'.
- ב. ע"פ מה שכתב בסמ"ק סימן קל"ג וז"ל ואסור לכפול להם שלום ודוקא שלום שהוא שמו של הקדוש ברוך הוא או ברכה בלשון שם אבל ברכה אחרת אין קפידא עכ"ל ודבר זה לא הביאו ב"י ולפ"ז נחא דאותו ששבחוהו שהקדים שלום לעובד כוכבים בשוק, היינו אפילו בלשון ברכה אחרת ודבר זה נכון, כך תירץ בט"ז יור"ד סימן קמ"ח ס"ק ו'.
- ג. רבי יוחנן בן זכאי היה מראה פנים אפילו לעכו"ם, שלכך הקדים הוא לומר שלום כדי למצוא חן בעיניו כדי שיהא נחמד למטה ומתקבל על הבריות, אבל בלבד היה מתכוין להקדים שלום לעכו"ם כדי שלא יצטרך לכפול לו שלום כדעשה רב חסדא הנ"ל, כך תירץ בשו"ת באר שבע סימן נ"ט.
- ד. ע"פ מה דכתבו הפוסקים אור"ח סימן פ"ד שאסור לקרוא לאדם ששמו שלום בבית הכסא ובית המרחץ, והט"ז התיר, והעלה הגאון החיד"א בברכי יוסף סימן פ"ה ס"ק ט' דלתת שלום או להחזיר בבית הכסא ובית המרחץ אסור, אבל לקרוא איש ששמו שלום מותר, והנה מבואות המטונפות דינם כבית הכסא ובית המרחץ, אך הוא דווקא ידע שהמבוי מטונף, ונותן ומחזיר שלום לישראל, ולפי ידע, סמכינן דאינו מטונף, ונותן ומחזיר שלום לישראל, ולפי זה מיסתברא למימר דכל זה אינו אלא בישראל, דמשום חיוב השלום סמכינן לומר אינו מטונף, אע"ג דרוב מבואות מטונפות הם, אבל עם גוי לא סמכינן ליתן לו שלום במבוי דאולי מטונף הוא, כיון דרוב מטונפים, ולכן אשמעינן רבותא דאפילו לגוי היה נותן שלום במבואות, ולא חיישינן שמה מטונף הוא, כך תירץ בבן יהוידע ברכות י"ז ע"מ א'.

אדם שלא עונה לחבירו שלום האם עובר על גזל?

איתא בגמ' ברכות ו' ע"ב אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל שיודע בחברו שהוא רגיל ליתן לו שלום, יקדים לו שלום, שנאמר תהלים ל"ד בקש שלום ורדפהו, ואם נתן לו ולא החזיר נקרא גזלן, שנאמר ישעיהו ג' ואתם בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם.

וברש"י ברכות ו' עמוד ב' וז"ל גזלת העני והלא אף גזלת העשיר גזלה היא, אלא גזלת העני שאין לו כלום לגזול ממנו, אלא שלא להשיב על שלומו.

מעדני אשר: מה שכתב רש"י שאין מה לגזול מעני רק השלום, יש להעיר דהנה במגן אברהם אור"ח סימן קנ"ו כתב כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו כדאיתא בפרק קמא דנדרים.

ובשו"ת נודע ביהודה מהדורה תנינא אורח חיים סימן כ', וכן בשו"ת בית אפרים אורח חיים סימן י"ח כתב דהמראה מקום הנרשם שם במג"א נדרים פ"ק בודאי הוא דבר בטל, כי לפי מיעוט שקידיתי לא מצאתיו בכל מסכת נדרים לא בבבלי ולא בירושלמי, אבל אין להאשים המרשים על זה כי נמשך אחר הילקוט ובילקוט משלי ל"ב בפסוק אל תגזל דל כו' אמר ר"ש בן יוחאי אר"י בר טבלא אר"א משום ר"א דתני רב חייא כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו, ושם נרשם על הגליון נדרים פ"א והוא טעות, עכ"פ חזינן דיש עוד דברים שאפשר לגזול מהעני שאין אומרים את החודשים בשמו.

ובחכמת שלמה אור"ח סימן קנ"ו כתב דבזמן הזה עושין להיפוך מתלבשין בטלית שאינו שלהם וה' הטוב יכפר בעדם.

ויש ראשונים: דסבירא ליה דהלימוד בגמ' ברכות "גזלת העני" מלשון ענייה שאין עונה לו, ולא מלשון עני כך כתב שיטה מקובצת מסכת ברכות ו' ע"מ ב'.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידינו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין אן איסור שוחד על מ"י. לא תקח שוחד, וכל מה שמצינו בתורה זה רק איסור לדיין שלא יקח שוחד וצ"ע מדוע אין איסור מיוחד גם על הבעל דין שלא יתן שוחד, וכמו באיסור ריבית שעל שניהם יש את האיסור.

בן קטן חייב במצוות. איך קטן חייב במצוות מדרבנן ומדין חינוך. הרי בגמ' בשבת דף כ"ג מבואר שכל מה שחייבים לשמוע בקול חכמים זה מצד לא תסור, והרי קטן אינו מצווה בלא תסור.

גן על פי שנים עדים יקום דבר. היאך מצינו שאדם נהרג ע"י עדות עצמו או אח נהרג ע"י עדות אחיו.

דן האיך יתכן בשבת דבר שלבריא מותר ולחולה אסור.

הן כיצד ייתכן מלאכה שאסורה בשבת ואעפ"כ אין חייב עליה חטאת בשוגג ולא בחולה וכדו"ל.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי ישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הוזכה ייברקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com ולברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010 נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות ענו.

אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.

הזוכה בהגרלה על התשובות של חודש מנ"א הרב רפאל דוד פולק שליט"א, כולל פונדו' בני ברק

מכתבים למערכת

איך יכול להיות שנגני בתים נוהג בבית הכנסת הרי אסור לנתוח בית הכנסת

מה שהקשטם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' יומא י"ב דילפינן מפסוק דבית הכנסת אינו מטמא בנגנים, דיש להקשות, מדוע צריך פסוק שאין מטמא בנגנים, הרי איתא בגמ' דעיר הנדחת אפילו יש בה מוזה אחת ניצלת דאי אפשר לקיים ושרפת באש דכתוב לא תעשון כן, וה"נ האי אא אפשר לקיים מצות נתיצה בבית הכנסת, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

נראה לרצון, ע"פ מה דקמ"ל אור"ח סימן קצ"ב דאם הבית הכנסת נוטה ליפול דאי אפשר להתפלל שם, ועיי"ש בט"ז ס"ק ב' דאפילו אם יש סיבה דאי אפשר להתפלל שם אין לך תיוהא גדולה מזו, אז מותר לסתור הבית הכנסת על מנת לבנות עיי"ש ברמ"א, וכיון דבבית המנוגע ישמא כל הבא לתוכו, א"כ בזמן שנוהג טהרות אי אפשר היה לבא להתפלל בבית המנוגע, א"כ אין לך תיוהא גדולה מזו, לכן מותר לסתור בית הכנסת על מנת לבנות בית הכנסת אחר שיהא יכול להכנס שם, לכן צריך פסוק שבית הכנסת אינו מטמא בנגנים.

האם כשקונים כלי ביטול לאשה מקיים המצוה של שמחת יום טוב

מה שחקרתם במה דקמ"ל חייב אדם לשמח את אשתו בחג בכגדים ותכשיטים האם בכלי ביטול נמי אפשר לקיים המצוה או דילמא אי אפשר, והבאתם הגאון רבי שלמה זלמן אירבער זצ"ל סבר שאפשר נמי לקיים מצוה זו עיי" קניית כלי ביטול וכדומה.

הגאון רבי אהרן עבי מרמורשטיין שליט"א ראש כולל ספרות ויזניט בני ברק

נראה לציין דבשו"ת שבט הלוי ח"ק ח' סימן קכ"ד כתב שכל תוספת שמחה שבא מחמת שמחת היום היא בגדר שמחת יום טוב, ועל כן יתכן שפרחים לכבוד יו"ט או טיול הוא בגדר זה, אבל קניית ספר או מכשיר חשמלי אינו קשור עם שמחת יו"ט.

האם מותר להעדיף לתת צדקה לעני תלמיד חכם שאינו גר בעירו

קודם לעני עם הארץ שגר בעירו

מה שחקרתם בהא דקמ"ל יו"ד סימן ר"א סעיף ב' עניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת, דיש לחקור מה הדין אם עניי עירו עמי הארץ עניי עיר אחרת תלמידי חכמים האם מותר להקדים עניי עיר אחרת כיון דקמ"ל יו"ד סימן ר"א ס"ק ט' וכל הגדול בחכמה קודם לחבירו או דילמא עניי עירו קודם בכל אופן, והבאתם מחלוקת הפוסקים בזה דעת המהר"י וכן החתם סופר וכן בשו"ת שמש צדקה וכן הפתחי תשובה וכן הערוך השלחן דעני עירו עם הארץ קודם לעני תלמיד חכם מעיר אחרת, ודעת המשיב דבר, התלמיד חכם מעיר אחרת, קודם לעניי עירו עם הארץ.

הגאון רבי יעקב עקיבא רבינוביץ שליט"א בית שמש מח"ס דפלא בנין יעקב על הלכות בשם בח"ב תעודות

יש לציין מה שפסק הכהן הגדול בעל החפץ חיים בספרו אהבת חסד פרק ח' ס"ק י"ד דסובר דמעלת תלמיד חכם עדיף ממעלת עניי עירו.

הרה"ג רבי משה יחיאל כהן ראטה שליט"א ירושלים

יש לציין דבשו"ת דברי חיים חושן משפט ח"ק ב' סימן ס"ח כתב וז"ל גם הלא ידוע התלמיד חכם קודם לעניי עירו, וכן פסק החפץ חיים בספרו אהבת חסד דני הלואה פרק ו' נתיב החסד ס"ק ד' והוכחתי מהא דקמ"ל ת"ח כסותו קודם למוזר דאחר, משא"כ בעני עירך דקדמין, רק כשנייהם למוזות.

הבה"ח בנימין ברגר נ"י מבחורי ישיבת טשעבין

נראה להעיר, ע"פ מה שראיתי מהגר"ח פלאג"י ז"ע לרון בהדר בח"י אי עניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת משום עניי עירך קודמין או דילמא עניי עירך קודמין ישראל קודמין אף לעניי עירו, והביא דבר פלא מספר שפת אמת על קבלה שכותב שהעניות הנוראה השוררת אצל בני ישראל, היא מחמת עוונות בני חוץ לארץ, ועל פי זה כתב הגר"ח פלאג"י דודאי עניי עירך ישראל קודמין אפילו לעניי עירו, שהרי סיבת עניותם היא מחמת עוונותיהם, ולפי זה נראה לומר בנידון דידן, דהרי איתא בגמ' ב"ב ח' ע"א אמר רבי אין פרענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ, ומכאור בגמ' שם שהם גורמים שהמלכויות מחייבות אותנו לשלם מיסים, וכמו כן כל העניות בא אלא בשביל עמי הארץ, וא"כ יש להקדים לתת לתלמיד חכם שאינו בן עירו קודם לעניי אפילו בן עירו, שהרי הוא אשם בעניות התלמיד חכם.

ברכת מול טוב לידידיו

כ"ק האדמו"ר מברגסאז שליט"א בני ברק

לרגל שמחת נשואי בנו

הרב פנחס אליעזר פולק שליט"א ע"ב"ג תחי' במו"ט

יהא רעוא שיוכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

מדוע עני המתפרנס מהצדקה שלו חייב לתת צדקה

מה שהקשטם בשם אחרונים על הא דפסק הטור יו"ד סימן רמ"ח דאפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן צדקה, דיש להקשות הרי הטור בעצמו כתב יו"ד סימן רנ"א משמו של רבינו סעדיה גאון דאין חייב ליתן צדקה עד שיהא לו פרנסתו שנאמר ויקרא כ"ה ל"ז וחי אחיך עמך חייך קודמין לחיי אחיך ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מאנטשטר

נראה לרצון ע"פ מה דקמ"ל יו"ד דעה סימן רנ"א ס"ק כ"ב שני עניים שחייבים ליתן צדקה, יכול כל אחד מהם ליתן צדקה שלו לחבירו, לפי הנ"ל משכחת שפיר לעני שחייב לתת צדקה.

הרה"ג רבי שלמה לאבל שליט"א ירושלים

יש לציין שכן הקשה הש"ך יו"ד סימן רמ"ח ותיגר דאירי שיש לו פרנסה ולכן חייב בצדקה, אבל מותר לו ליתן צדקה כל זמן שאין לו להתפרנס בריווח.

עיר שיש בה בית הכנסת האם יכול להיות עיר הנדחת

מה שהקשטם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' סנהדרין ע"א ע"א ר"א אומר עיר שיש בו מוזה אינה נעשית עיר הנדחת, משום דכתוב ואת כל שללה תקבוץ אל תוך העיר ושרפת באש, וכיון דאיכא מוזה לא אפשר דכתוב לא תעשון כן לה' אלקיכם, משמע מזה דאם אין בעיר מוזה נעשית עיר הנדחת, דיש להקשות הרי אין לך עיר שאין שם בית הכנסת, א"כ הרי בית הכנסת נמי אסור לנתוח, א"כ מדוע לא אמרין נמי כל עיר שיש בה בית הכנסת אינה נעשית עיר הנדחת, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון רבי דוד ליסצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

הרה"ג רבי יחיאל יהודה משה דנציגר שליט"א מודיעין עילית

נראה לרצון, שהרי בזמן כניסת בני ישראל לארץ עדיין לא היו בתי כנסיות, ואח"כ הרי עשו את הבתי כנסיות מחוץ לעיר עיני רמב"ם הלכות תפילה ט' י"א ולכן לא היה הבתי הכנסת שייך כלל לעיר הנדחת, ולכן אינו מציל על כל העיר.

הרה"ג רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א ירושלים ר"מ בשיבת פאר השלום ומח"ס כרם יוסף

נראה ליישב ע"פ מה דאיתא בגמ' מגילה כ"ז ע"א אמר רבא לא שנו שאין מורדין דמים מקדושתן ובית הכנסת בחשיבותו עומד אף ביה הלוקח, אלא שלא מכרו ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר, אבל מכרו ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר, מותר אפילו לשתות בה שיכר, לפי זה אתי שפיר דמוזה לעולם עומדת בקדושתה ואי אפשר לבטלה, אך בית הכנסת אף אם נודמן בעיר הנדחת יכולים ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר למכרו ובטל קדושתו.

האם יש מצוה לבקר קרובים ביום טוב משום שמחת יום טוב

מה שהבאתם לחקור האם מי שהולך לבקר קרובים ביו"ט מקיים מצות שמחה דזה גורם לו שמחה שפוגש את קרוביו או דילמא אינו מקיים מצות שמחה והבאתם מרבינו הרבינו בחיי פרישת בא פרק יב פסוק כ"א על הפסוק ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם שכתב וז"ל מכאן שחייב אדם לקרב קרוביו כדי שישמחו עמהם בימים טובים.

הרב יעקב ישראל מיונער שליט"א לונדון

נראה להעיר, שמשמע מהרבינו בחיי דלא די שיבא לבקר ביו"ט אלא שישמח עם קרוביו בשמחת יו"ט.

האם מותר להניח תפילין של רבינו תם באמצע חזרת הש"ץ

מה שהבאתם בשם הפרי מגדים אור"ח סימן ל"ד משב"ז ס"ק ב' ד"ה מ"ש שכתב וז"ל וחדשים מקרוב חולצין תפילין דרש"י ומניחין תפילין דרבינו תם לאחר קדושה של שמונה עשרה ובאמת מלבד שעושים שלא כדון כמבואר בש"ע סימן כ"ה ס"ק י"ג דנהגו העולם שלא לחלוץ תפילין עד אחר קדושת וברא לציון, גם צריך לכוין בתפילת שמונה עשרה לשליח ציבור לא לעסוק בדבר אחר, ולא רציתי לשאול כלל אותם ולא רוצה אני בתירוכם, וכן הבאתם עוד הרבה פוסקים שאסרו.

הרב מאיר אליהו אדלר שליט"א אנטוורפן

יש לציין דבספר עבודת עבודה להרמ"ר מטאחש שליט"א כתב באחד משחותיו ליוהר שלא לחלוץ תפילין דרש"י בשעת חזרת הש"ץ.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א

לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com

לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון רבי אהרן ראז שליט"א

רב בית החולים ביקור חולים

לעילוי נשמת אביו הגאון הצדיק

רבי רפאל שמואל יעקב זצ"ל

בן הרב משה דוב בעריל זצ"ל ראז

אבד"ק מינכן

נלב"ע י"א אלול תשנ"ג ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב שלמה עבי טאוב שליט"א

קריית צאנו נתניה

לעילוי נשמת אביו

הרב מרדכי בן הרב יהודה ז"ל

ראש הקהל צאנו קלויזניבורג

נלב"ע י"ג אלול תשמ"ג ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב משה אבוטבול שליט"א

ראש עיריית בית שמש

לרגל השמחה הגדולה

שמחת סיום הש"ס

בקהילת בעלזא בית שמש